

[Time: 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

- Q.1.** Attempt any Two of the following:- (15)
- A. Discuss the Demographic Transition Theory.
 - B. Explain the role of human capital in economic development.
 - C. Examine the role of health and nutrition in economic development.
- Q.2.** Attempt any Two of the following:- (15)
- A. Explain the various causes of migration.
 - B. Explain the role of women in the informal sector.
 - C. Discuss the various policies for rural development.
- Q.3.** Attempt any Two of the following:- (15)
- A. Discuss export promotion as a trade strategy for development.
 - B. Examine the role of MNCs in developing countries.
 - C. Discuss the various sources of financing balance of payments deficits.
- Q.4.** Attempt any Two of the following :- (15)
- A. Discuss the role of market as an agency of development.
 - B. What are the various types of economic planning?
 - C. Discuss the structural adjustment programme of IMF.
- Q.5.** Write short notes on : **(Any three)** (15)
- A. Approaches to population policy
 - B. Causes of urbanization.
 - C. Role of agriculture in economic development.
 - D. Foreign Direct Investment.
 - E. Gender budgeting.
-

[वेळ : २ ¼ तास]

[गुण:७५]

मराठी रुपांतर

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांतावर चर्चा करा.
- ब. आर्थिक विकासामध्ये मानवी भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.
- क. आर्थिक विकासामध्ये आरोग्य आणि भरणपोषणाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- प्र.२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ. स्थलांतरणाची विविध कारणे स्पष्ट करा.
- ब. असंगठित क्षेत्रातील महिलांची भूमिका विशद करा.
- क. ग्रामीण विकासाच्या विविध धोरणांवर चर्चा करा.
- प्र.३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ. विकासासाठी व्यापार व्युहरचना म्हणून निर्यात प्रोत्साहनावर चर्चा करा.
- ब. व्यवहारतोलातील तुट कमी करण्याच्या विविध वित्तीय स्त्रोतांची चर्चा करा.
- क. बहुराष्ट्रीय कंपन्याची विकसनशील देशांतील भूमिका विशद करा.
- प्र.४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ. आर्थिक विकासातील संस्था म्हणून बाजारपेठेच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- ब. आर्थिक नियोजनाचे विविध प्रकार कोणते?
- क. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीच्या संरचनात्मक समायोजन कार्यक्रमावर चर्चा करा.
- प्र.५. थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही तीन) (१५)
- अ. लोकसंख्या धोरणसंबंधी दृष्टीकोन
- ब. शहरीकरणाची कारणे
- क. आर्थिक विकासात शेतीची भूमिका
- ड. विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणूक
- इ. लिंगाधारित अंदाजपत्रक